

CARACTERIZAREA LUI ILIE MOROMETE

1. Prezentarea romanului postbelic

2. **Moromeții** – preliminarii, geneză, tema, rema

3. Tipologia personajului:

- ✓ Protagonist, pivot al diegezei în primul volum, pentru ca în cel de-al doilea să treacă într-un con de umbră
- ✓ Personaj central care traversează drama țăranului legat de rânduiețile vechi ale satului
- ✓ „el simbolizează lumea țărănească în valorile ei durabile” – Eugen Simion; personaj realist, exponențial, dialogic

4. Caracterizarea directă:

- a. *făcută de narator*: dezvăluie un Moromete cu personalitate complexă și marcantă în lumea satului. „era cu zece ani mai mare decat Catrina”, „avea acea vârstă între tinerețe și bătrânețe, când numai nenorociri mari sau bucurii mari mai pot schimba firea cuiva”.
- b. *realizată de alte personaje*: **Catrina** îi face reproșuri și crede că are sufletul negru de răutate și tutun. Placerea vorbei lui Moromete stârnea mania acesteia, care izbucnea: „*Esti mort dupa sedere si dupa tutun... lovi-o-ar moartea de vorba, de care nu te mai saturi !*” **Cocoșilă** îl face prost, dar în realitate îl admira și chiar îl invidiaza pentru că „stia sa gaseasca în ziar astfel de lucruri”. Când asculta povestea drumului la munte, descoperea împreună cu ceilalți ca Moromete „avea ciudatul dar de a vedea lucrurile care lor le scapau, pe care ei nu le vedeau”. **Tugurlan**, preocupat să descopere un sens al propriei existente, e singurul capabil să-l înțeleaga până la capăt și chiar să-i imite metodele
- c. *autocaracterizarea*: Ilie Moromete își concentrează întreaga filozofie de viață în câteva cuvinte pe care le adresează, cu mândrie și satisfacție, doctorului : „*Domnule , (...) eu totdeauna am dus o viață independentă*” .
5. **Caracterizarea indirectă**: - Fire contemplativă și sentimentală, el este incapabil de negustorie, pentru a face bani, starnind nemulțumirea mereu crescândă, a baietilor sai.

- Se consideră superior moral celorlalți și tot ce face dovedește acest lucru. Nu scapă nici un prilej de a-i ironiza pe ceilalți: când bea țuică cu Bălosu, când comentează discursurile din ziare, când gustă fasolea la câmp etc.

- **O iluzie a sa** este credința în posibilitatea comunicării. El crede că este înțeles, dar fiii săi mai mari sunt animați de planuri mai realiste și atitudinea sa conciliantă rămâne fără rezultat. ziua de mâine) și posibilitatea de a privi viața nu ca pe un spectacol, ci ca pe un secret descifrat. Disimularea este o trăsătură definitorie a firii lui Moromete, evidentă în majoritatea scenelor din roman. Scena dintre Tudor Bălosu și Moromete este semnificativă pentru „*firea sucită*” a eroului. La întrebarea lui Bălosu dacă s-a hotărât să-i vândă salcâmul, Moromete se gândește că e posibil să i-l vândă, însă răspunde cu voce tare: „*Să îți minte că la noapte o să plouă. Dacă dă ploaia asta, o sa fac o gramadă de grâu*”, subînțelegând că s-ar putea să scape și altfel de datorii, decât tăind salcâmul . Ironia ascuțită, inteligența ieșită din comun și spiritul jucăuș , felul său de a face haz de necaz conturează un personaj aparte între țăranii literaturii române , stând mai aproape de realitate decât de ficțiune . Citirea ziarelor în Poiana lui Iocan este o hrană sufletească pentru Moromete, discuțiile purtate aici au rolul de a clarifica și disocia ideile din articolele publicate, de a descifra sensurile profunde ale politicii vremii și nu de a prezenta fapte de senzație.

- Tehnica amânării este un alt concept al filozofiei de viață a lui Moromete, el încercând să târăgâneze orice decizie sau atitudine care nu-i convenea. Scena cu Jupuitu este magistral construită de prozator, atmosfera, tensiunea, iritarea celorlalți fiind înadins provocată de Moromete pentru a se răzbuna pe cei care nu înțelegeau greutățile bietului țăran.

- Ironia ascuțită adresată copiilor sau Catrinei, cuvintele deseori jignitoare („*ca să se mire proștii*”), educația dură în spiritul muncii și hărniciei („*mă , se vede că nu sunteți munciiți , mă,,*”) se dovedesc ineficiente, deoarece, cu toată strădania tatălui de a păstra pământul întreg ca să le asigure traiul , nu poate scăpa familia de la destrămare.

- Ilie Moromete este singurul țăran-filozof din literatura română, frământările sale despre soarta țăranilor dependenți de roadele pământului, de vreme și de Dumnezeu sunt relevante pentru firea sa reflexivă. Semnificativă în acest sens este scena ploii, când Moromete, udat până la piele, cugetă și exprimă o adevărată filozofie de viață printr-un monolog interior, analizează condiția țăranului în lume, precum și relația dintre tată și copii.

- Este „țăran absolut” convins că existența lui reprezintă centrul Universului, disprețuitor față de tot ce venea din afară și nepăsător la înnoire. Banul este un atac brutal la adresa iluziei că el, cu pământul și copiii lui, poate continua să trăiască liniștit. Sfârșitul lui Moromete este sfârșitul unei mentalități de origine arhaică. Detronat cu brutalitate de timpul care devine nerăbdător, el devine „*un rege fără țară*”. (Ion Bălu)

6. **Opinii critice**: „*Marin Preda face din țăranii săi indivizi cu o viață psihologică normală, apți prin aceasta a deveni eroi de proză modernă.*” (G. Călinescu); „*Ilie Moromete este un pater familias întârziat anacronic în epoca contemporană*”. (I. Bălu); „*cel din urmă țăran*” (N. Manolescu); Ilie Moromete este așadar „*un contemplativ inteligent, temperat, un <filozof> iubind <liniștea> (fără de care nu se poate trăi și nu se poate face nimic durabil) și mai ales iubind libertatea, independența de gândire și exprimare a opiniilor*” . (Ion Rotaru)

7. **Paralelă Ion – Ilie Moromete**: Spre deosebire de Ion al lui Rebreanu, care era dominat de instinctul de posesiune, de lăcomie pentru pământ, Moromete nu este sclavul îmbogățirii, ci pământul constituie pentru el simbolul libertății materiale și spirituale, idee mărturisită de el în finalul romanului: „*Domnule, eu am dus totdeauna o viață independentă*” .

Concluzii: „**Moromeții**” lui Marin Preda este un roman realist, căruia stilul anticalofil, asemenea stilului prozatorilor interbelici, îi conferă precizie, concizie și claritate . „*Prin Moromeții, Marin Preda dovedește că țăranimea nu e stăpânită, cum se credea, doar de instinct, că, dimpotrivă, e capabilă de reacții sufletești nebănuite*” . (Al. Piru)